

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 2. vinotoka 1868.

List 40.

CVETLIČNIK.

Sv. Oče in posvetna olika. *)

(Djanje apost. 19, 19.)

Berzdaj poželenje, če brati te mika,
Kar v škodo ponuja posvetna olika,
Ki siplje cvetlice, pa jad in slepije
Ti daje, in kača pa cvetju se vije.

Koristne naj knjige tvoj duh premišljava,
Ki tebi so v prid, in prijetna pisava
Je trezna, poštena, le v pravi modrosti
Koristnemu družji življenja sladkosti.

Al ti pa obračš, prebiraš sleparno
Knjižuro; pretehtaj, kako je nevarno,
Da dušo ti rani bodalic ojstrina,
Ker videzni sad je le zgolj červovina.

Ledenega mraza li séver ne vdihne?
In luč svete vere ti véter ne upihne?
Oh vari se kvara, Slovenija mila!
Ohrani nebes si naj drajši darila.

Veliš, oroslanka! da nič te ne vstraši,
Pa deva! se motiš; naj skušnja te plaši;
Merljivi nad sabo naj sleherni dvomi:
Že sapice pihljej ti cvetje polomi.

Ta strup sveti Oče od sinov odganja,
Očetu — vladarju pa sin se poklanja:
„Verjemi! sprejel bom klic tvoje ljubezni,
Ker vem, da zdravila imaš za bolezni.“ —

Ti ljulko objemaš, zaveržeš pšenico;
Saj sebe se usmili, o da-te menjico!
Ovčice ne najdejo hrane si lastne.
Pastir jih le vodi na pašnike mastne.

Razdraženo reko berzdajo bregovi,
Pod mečem zdijviani se stegnejo psovi;
Le pihaj pa plamno, in ogenj požrešni
Pogoltnil s pohištvo bo narod pregrešni!

Glej, zmiraj skerbim za zveličanje tvoje,
Al slepa! ne maraš za zdihljuje moje?
Stojiš na pobrezju prepada, zgubljena!
Poginila v brezdnu boš večno vtopljenja.

Edinost.

Dva brata vesela sta skupaj živela,
Se v žarji mladosti ljubila zvesto;
Drug z drugim po bratovsko sta poterpela,
V potrebi si rada podala rokó.
Kdo drugi ta brata ljubezni nebeške
Ko duh in telo sta osebe človeške?

Duh vodil telo je po blaženi stezi
Veselja in sreče nebrojnih dobrot;

Telo in vsi udje pa z dušo v zavezi
Hodili so radostni venčano pot.
O blagor! kjer taka edinost prebiva,
Tam blagoslov milosti Božje počiva!
Al s časom telo več duhá ne posluša;
Zabavlja in kliče: le jaz sem gospod!
Zastonj pa uči in tolaži ga duša,
Telo zagrozi se: Ti spravi se s pot'!
Al komaj se duše telo je znebilo,
Se mertvo zvernilo je v černo gomilo.

Enako sta brata al sestri preljubi:
Duh Rimska je cerkev, država telo;
In blagoslov Oče nebeški oblubi,
Ak cerkev država poslušala bo.
Kjer bivajo pravi, pobožni kristjani,
So tudi pokorni, zvesti državljani.

Le cerkev katoliška je prerodila
Deržave mogočne in borne ljudi;
Da sije zveličanja zvezda ji mila,
Omiko in blagor ji cerkev deli;
Kjer cerkev v deržavi cvetě, se spoštuje,
Tam blagor, ljubezen in slava kraljuje.

J. V.

Zapušenega sreča.

(Po Kerner-ju.)

Lepo je res živeti,
Prijetlov kaj imeti;
Al boljše sam je biti,
Po svetu sam hoditi.

Ak' človek si pozabljen,
Nesreče ves oslābljen,
Bogú se kar izroči
Po dnevu in po noči.

Goljufni svet nasproti
Ti vedno je — te moti,
Le žar ljubezni Božje
Je zoper svet orožje.

Zamaknjene očesa
V ljubezni so v nebesa,
In zemlje posvetnjaki
So tebi pač bedaki.

Ak' zapušen si — srečen
Užival sad boš večen,
Posvetno sej veselje
Ne najde vmiri želje.

Globoko dragi kamen;
Izraste le posamen;
Kjer temno je, zmerzuje —
Kristal se izkipuje! —

Hrab. Pernč.

Mariji brez madeža spočeti.

1.
Marija, moje želje
So. serčno te častit';
Mi sladko je veselje
Te noč in dan hvalit'.
Si hči Bogá,
Si Mat' Siná,
Si tempelj svetega Duha
Brez greha in brez madeža.

2.
Nad tabo. o Marija!
Se čndi vse nebó;
Duhovna lepotija
Prešinja vso zemljó!
Ti zvoljena
Si čista vsa;
Ti s solncem si opasana,
In z zvezdami okinčana.

3.
Marija! si cveteča,
Ko beli limbarček,
V ljubezni pa goreča
Ko rdeč' nageljček.
Lepota vsa
Se izreč' ne dá;
Pri tronu Sina svojega
Nam sprósi čistost od Boga!

4.
Res prósi, o Marija!
Ti za nas Jezusa,
Beži naj hudobija,
Le čednost naj velja;
Da zadnji boj,
Skušnjave roj
Ne zmaga, Jezus moč nam daj,
In pelji nas v sveti raj!

Ant. Zdražnik.

*) Glej Dan. I. 38. Verlo dobro!

Presbytero curam animarum suscepturo. *)

„Ite et vos in vineam meam.“ Matth. 20, 7.

I, care frater, vinea te manet
 Augusta sancti numinis, impiger
 Esto colonus, sunt labori
 Deliciae, decus atque lucra.
 Auctore Christo vivimus, in cruce
 Una salutem quaerimus, hanc trabem
 Qui spernit, absorbetur undis;
 Haec populo veneranda prode
 Vexilla; rident haec fatui, manus
 Adstringe ligno fortius, o pati
 Est dulce tironi. qui acerba
 Fata boni recolit magistri.
 Gallos profanae vi sapientiae
 Actos memento, flumina sanguinis
 Ivère, solemni triumpho
 Innumeri cecidere fratres.
 O pugna felix! Verba movent. trahunt
 Exempla! Certa, frater amabilis,
 Vexilla non laeduntur isthaec,
 Terga dabunt pavidae phalanges.
 Sol pellit umbras: o penetralibus
 Agni minister protinus advola;
 Oblatus olim aurum paravit,
 Quo redimi soboles catenis
 Innexa posset: nunc manibus tuis
 Oblatus idem continuo preces
 Effundit ad coelos, ut auro
 Hoc redimi tenebrosa poscat.
 Natis parentur balnea; vinculis
 Captum secundis eripe, fercula
 Da laetus, uxorem marito,
 Unge oleo moritura membra,
 Defende ritus, et benedic tuis.
 Sponsae petenti munera non negat
 Divinus Agnus — prisca damnant,
 Qui nequeunt meliora ferre.
 Extolle numen laudibus, uberes
 Persolve grates, crimina lacrimis
 Deterge, supplex tende palmas,
 Mente pia meditare coelum.
 Haec sacra praestant otia millies
 Nugis profanis! O pedibus premunt
 Lapsura, quos aeterna mulcent,
 Est precibus comes alma fusis
 Adjuncta virtus, ecce virum decet,
 Quae grande dudum nomen habet viri!
 Heu quando sanabuntur aegri,
 Si medic! vitio laborent
 Omnes eodem? Num glacies alit
 Concreta flammas? An Boreae rosas
 Sparsere molles? O tuorum
 Damna cave, rude vulgus unâ
 Vita ministri saepe fidem probat!
 Tarde resurgunt strata celerrime!
 Es pastor et pessumdatam a te
 Pastor oves repetet supremus!
 Sunt caritati fulera scientiae:
 Ah pauca scimus (crede), licet diu
 Libris vacemus — qua laboret
 Stultitiâ piger! An sagittae
 Ictum retundat, qui clypeo caret?
 Turbae sequenti dux praeceat viae
 Ignarus? Huic sacrae palaestrae
 Est sua laus, sed amica stamen
 Intendit unum, tu radio tuo
 Percurre telam sedulus, est opus
 Hoc dulce.... pastores vocarem
 Saepe lupos, sua lucra quaerunt.
 Tu totus uni vive gregi tuo!
 Est haec voluptas, cui chelyn imparem
 Novi canendae — tunc sacerdos
 Continuo tibi vivis ipsi.

Cerkvene pesmi.

Prestavljaja J. Bilc.

(Dalja.)

0 praznikih več mučencev skup.

(Sanctorum meritis.)

Božjih svetnikov zasluge v veselju
 Pevajmo bratje, in djanja junaške.
 Serce navdušeno sili nas peti
 Zmago naj boljšega roda.

Svet je nespametni vedno jih studil;
 Njega, ki nima ne cvetja, ne sadja,
 Tvoji nasledniki so zanič'vali,
 Jezus, nebeški Kralj dobri.

Serda in grozbe se ti niso bali,
 Divje udarce so za te prestali;
 Nohti dereči jih niso zmagali,
 Trupla vsega ne 'zorali.

Kakor po jagnjetih sekajo z meči;
 Slišati tu ni nevolje ne stoka;
 V sercu junaškem si dobrega svesta
 Duša ohrani vse voljno.

Kje so besede, kje glas je jezika,
 Da bi zamogel plačilo naštetil,
 Ktero jih čaka? S kervjô rudečeni
 Z lovorji venčajo čelo.

Prosimo, Bog te, najvikši, edini,
 Greh nam odverni, preženi škodljivo,
 Hlapcem daj mir, da prepevajo vedno
 Tebi na vekomaj slavo. Amen.

0 praznikih spoznovavca-škofa.

(Iste confessor Domini).

Ta spoznovavec, kterega v časti
 Slavijo národi pobožno,
 Današnji dan posesti je zaslužil
 Sedeže blage.

(Če ni ta dan njegov smertni dan, se poje:
 Ta dan doseči je zaslužil
 Slavo naj vikšo.)

Pobožen, moder, sramožljiv, ponižen,
 Je trezen bil, brez madeža v življenju,
 Dokler človeškega telesa ude
 Duh je poživljal.

Zavolj zaslug njegovih je pogosto
 Telesom, ktere bolne so ležale,
 Bila bolezní silne moč vkroténa,
 Zdravje spet došlo.

Naš zbor zatô zasluženó mu slavo
 Prepeva, poje čast preslavnim palmam,
 Da on nas s prošnjo milo bi podpiral
 Zdaj in na veke.

Naj bo Mu moč, povikšanje in slava;
 Ki na nebeškem stolu v svitli luči
 Vsega svetá red modro vlada —
 On Trojedini. Amen.

Blagovéstnik

starega zaveta.

Jezus Kristus je ravno tisti včera
 in danes in vekomaj. Hebr. 13, 8.

C. Prerokbe.

1. Popolnoma naslikajo nam Rešitelja še le napovedovanja prerokov. Oni nam pripovedujejo, eni 1000, eni 700, drugi 500, spet drugi 400 let pred njegovim prihodom, da bode Mesija Bog in človek skupej, sin Božji in sin Davidov; v Betlehemu ga bode deviška mati rodila, in sicer tedaj, kedar bode Judu gospostvo vzeto in tujcem izročeno. Kralji bodo prišli iz daljnih

*) No, slovenski pesniki, evo Vam zopet naloge! Predenite prelepo latinsko v slovenščino. (Gl. terž. šk. l. mesca jul. 1865.) Vr.

krajev ter prinesli mu v dar zlata in kadila. Zbog njegovega rojstva bodo pomorjeni betlehemski otroci in njihove matere neutolažljive bodo jokale in plakale. Pred njim pojde vésnik, kateri se bode glasil v pušavi in bode pridigoval pokoro. On sam, Mesija, bode ubogim oznanoval evangelijske ali blagovest; kazal spravo z Gospodom in tolažil žalostne; delal bode čudeže premnoge: slepim dá vid, gluhim sluh, nemim ali mutastim govor, umerlim življenje.

2. Ali njegovo ljudstvo ga ne bo hotlo spoznati. Krotak gre, jezdivši osličino žebe, v drugi tempelj in ga s tem nad prvega povelíča. Ljudstvo mu kliče hosana, sovražniki njegovi pa ga preganjajo, zaničujejo in zasramujejo. Primejo ga, razdenejo in razmesarijo tako, da je ljudem v zaničevanje in zasramovanje. Prebodejo mu roke in noge in preštevajo vse njegove kosti. Vseh hudobije se nanj položé. Kakor jagnje, ki ust ne odpre, se pelje v mesnico. Postavijo ga v sredi med dvema hudodelnikoma, napojijo z vriskom in žolčem, razdelijo njegove oblačila in o njegovi suknji vadjajo. Naposled ga umorijo, 490 let po drugem pozidanki Jeruzalemskem.

3. S svojo smertjo, v katero se radovoljno podá, bode zbrisal vse krivičnosti in zgubljeno pravičnost zopet dodelil. Grob njegov bo veličasten; trohnobe ne bode vidil; častit pojde iz groba. Sedel bo na prestol svojega veličastva, v dan svoje mogočnosti, v slavi svetnikov. Svetega Duha pošlje z nebes in vstanovi nov in mimo starega popolnši zavet, ne le z ljudstvom Izraelskim, ampak z vsemi ljudstvi, katere mu služijo, od kraja do konca svetá. V novem zavetu postavi nove zakramente in novo daritev, ktera se mu povsod opravlja in ktera namestuje vse druge dári.

4. Ljudstvo, katero ga zaverže,jenja biti njegovo ljudstvo; v kazni, da je umorilo Mesijo, tuje ljudstvo razdene mesto in tempelj, in razdjanje ima biti do konca; Izraelci imajo ostati potem brez kralja, brez poglavarja, brez altarja, brez daritve, brez duhovnikov do konca časov. Tedaj pride Elija z nebes, predno nastopi dan Gospodov, veliki in strašni, da bi jih spreobrnili. Velike znamenja se bodo godile po nebu in po zemlji, kedar pride spet Mesija, soditi z veliko močjo in častjo.

Tako znamenjajo ali popisujejo preroki v svojih prerokovanjih obljubljenega Zveličarja in Odrešenika, in s tim popisom v rokah koj sprevidimo, da se vjema le s hvaljenim in prečastitim imenom Gospoda našega Jezusa Kristusa. Veseli vzkličemo s Filipom: „Našli smo tega, o katerem so pisali Mojzes in preroki, Jezusa, sina Jožefovega iz Nazareta.“ (Po Schumacherju.) J. Mn.

Prekletstvo.

„Dopolnjeno je!“ — Tako je zaklical ljubi Jezus, nagnil s ternjem venčano glavo ter izdihnil svojo dušo. Poslednja kaplica je kanila iz njegove presvete strani k drugi predragi kervi na revno zemljo; — kar nekaj vzleti na kviško. Vidi se kakor krilat drakon ali zmaj s perutama. Černe bolj kot terda noč steperute in široke dosti, da pokrijete zemljo. Med nebom in zemljo ferfotá ona pošast gori in doli pokoja iskaje. Ime ji je — greha prekletstvo.

Že je preteklo 4000 let, kar je leglo nad zadolženo zemljo, in oskrunilo jo s svojo strašno zalego; sedaj pa mu ni dalo več počivati na zemlji, ker posvečena je bila s spravno kervjo božjega Zveličarja.

Gonilo se je prekletstvo sem ter tje. Da si dobí prebivališče, kamor bi se moglo spustiti, preiskuje po stvaréh, katere bi posvečene ne bile z rešnjo kervjo.

Trepetaje zbeži proč od dreves, ker na lesu sv. križa je bila prelita rešnja kri; počivati misli na neki gori. Gora pa spregovori: „Jaz sem posvečena. Na

gorah je molil Zveličar, tu je pridigoval, tu kervav potpil, na gori je prelil svojo kri za človeški rod. Na gorah ti biti ne moreš, — beži od tod!“ — Groze prevzeto beži prekletstvo v pušavo ter hoče bivati na kamnih ali na pesku v pušavi, češ, kako bi neki ti posvečeni bili od Gospoda! — Ali čuj! — kamen, siv od stoletij, kar jih ima nad seboj, mu zagarmi: „Nesrečno budalo! mar niso ravno kamni objemali presv. Telesa Jezusovega? Ni bil li kamen, ki je pokrival mu grob? — Pri nas nimaš nobenega deleža; poberi se! — In ko se prevarjeno prekletstvo zariti hoče v pesek, se dvigne ta v grozen oblak ter vpije: „Po pesku v pušavi je hodil premagavec štirideset dni in v pesek je pisal sodbo hinavskim farizejem.“ — Strašno zatuli nepokojno prekletstvo in dere globoko v zemljo ter pravi železu: V tebi čem prebivati, kaj namreč ima železo opraviti s Križanim? „Kako, ti še prashaš,“ zakliče železo in se zažari svete jeze, „kaj imam jaz opraviti s Križanim? Le prederzni se me dotakniti! Mar niso bili železni žebli, ki so mógli predreti presvete ude njegove?“ — Prestrašeno zatuli spet prekletstvo in nemirno bega sem ter tje misleč, kje bi si našlo pokojišče, kar ugleda žile ali tokave polne zlata in srebra pod zemljo. „Tukaj bo zlat moj dom, pravi, z zlatom in srebrom Nazarejec svoj živ dan ni opraviti imel.“ Pa ko bi trenil, se vse goreče zlato in srebro zvari v daritven kelih in kliče z enim glasom: Mar si iz uma, peklerska reva! kaj ne počiva presv. Rešnje Telo in njegova presv. kri v skrivnostnih podobah na srebernozlati podlagi? Posvečeno sem oboje, kakor križ; spravi se!“ — Prekletstvo se vzdigne spet kviško nad zemljo. Kje, kje če najti počivališče? — V življejih? — Zrak je bil posvečen s sapo Odrešenikovo, z njegovo podučno besedo, s priserčnim molitvijo, in ali ni visel tri cele ure terpé med nebom in med zemljo? — Vode so smele o kerstu porositi njegove svete ude in po njihovih valovih je hodila njegova noga; — zemlja že celo, po njej se je sprehajal in v ognjeni podobi je poslal svojega svetega Duha.

Naj bi šlo prekletstvo v živali? Spomni se, da je živinica bila pri jaslih Odrešenikovih, in da je na žebetu v Jeruzalem jezdil Gospod. — Žitno polje ni moglo biti zanj počivališče; kruh je Gospod sam vžival, kruh je držal v častitih rokah, kruh in vino je spremenil posvetivši v svoje živo meso in v svojo kri. — Kam čem kam? se vprašuje gerda zagrizena pošast! „Ha, ternje tam-le, zanikarno ternje, no, naj bode moje bivališče, sej sem ga jaz prvo zasadilo na grešno zemljo, in sej bode ternjev germ kdej prapor ali bandero moji prihodnji zmagi!“ — Ponižno ternje — slišati to ošabno besedovanje mu zakliče: „Mar je ternje, katero je smelo križani modrosti venčati čelo, manj posvečeno kakor les in železo? Res sem bilo nekdanj znamenje prekletstva — znamenje tvoje, toda sedaj nisem več; sedaj sem znamenje odrešenja — zdaj sem naj blagoredniši rastlina, krona vesoljnega kralja, nevésni šapelj iz ljubezni umeršemu ženinu.“

Škipaje zbeži nesrečno prekletstvo vse v sramoti in beže kakor temna oblačica o hudi nevihti zadene na cesti v neko — lužo. „No,“ zarenči preganjano, „mir čem imeti, mir, če tudi v tej luži.“ Ali luža vsa pohlevna spregovori: „Pomisli, da persti, ki so svet storili, so se znižali do mlakuže ter se je dotaknili, da so čudovito spregledale slepčeve oči.“

Beseda zastane prekletstvu. Vse zdijvano in obupano hoče pobegniti že v pekel, kar ugleda človeka; čegar duša je v smertnem grehu. Vanj zleti, v njem se usede, v duši s smertnim grehom počiva — greha prekletstvo.

Po F. D. posl. Mn.

Kaj delajo liberaluhi s cerkvo na Badenski.

Spisuje dr. Lav. Gregorec.

V.

Šolska borba.

1. „Wem die Religion nicht das Höchste ist, dem ist sie gar nichts (komur ni vera čez vse, mu ni nič)“, se glasijo verlega Vikari-ta besede v pastirskem listu. Vidi se njim, kako so živa podoba krepke, doslednje duše. Marsikterega so zdramile, ki je doslej šolsko prasanje v nemar pušal. Verni so začeli čutiti, da to ni puhla prepirljivost, marveč sveta vojska za razodeto vero. Prišla je doba, ko Gospod nekoliko svojo gumno pometa in pšenico od plév loči. „Non veni pacem mittere, sed gladium.“ (Nisem prišel miru prineset, ampak meč.) Vsled značajnega obnašanja Vikarijevega so v kratkem katoličani na Badenskem postali silo marljivi, značajni. To se je posebno pokazalo, ko se je imel meseca oktobra 1864 voliti „ortsschulrath.“ Po tergih in mestih, razvé Mannheim-a, se je volilo brez znamenitih ovirkov. Tudi na kmetih se je enaka godila, kjer so se mnogo-verstni pionirji liberalizma dokopali do nadvladajočega vpliva. Toda ogromna večina katoličanov se je spominjala besede sv. Očeta, ki so bili novo šolsko postavo obsodili, in zaverгли, da nima po vesti nikake veljavnosti. Deržala se je svojega nadškofa, ki je nevaršino one postave prejasno dokazal, zato so sklenili pri volitvah se ne vdeležiti, — pa tudi nobenega izvoljenja ne sprejeti. Po tem takem se je zgodilo, da se za novo šolsko postavo ni zamoglo dobiti potrebnih „ortsschulrath-ov.“

2. Precej učiteljev se je kaj veselilo nove postave, češ, da so otrsli „sramotni“ jarem duhovnov. Vendar kmalu so se začeli nekako kislo deržati, — ne eden ni postal „kreisschulrath“, pičli dohodki se niso hoteli zboljšati, — naposled so jim sedaj imeli zapovedovati taki, ki bi bili še sami potrebni šolskih klopi. Med tem je število pogumnih katoličanov naraščalo. Po vsej Badenski je bilo vse živo. Čem hujši so liberalci brodili o „— herrschaft, geistesknechtung, geistl. Herrschaft“, čem živahniji so rogovilili za „volksversammlung-e“, „adresse“, tem marljivši so se verni katoličani družili, spodbujali in jačili, ker vsak božji dan so lahko zvedili iz pisanih in nepisanih beséd liberalcev, kam da namerjavajo. Tudi katoličani so tedaj začeli podpisovati prošnje do vel. vojvoda, v katerih prosijo: ali se naj odpravi nova postava, ali se porazumi z nadškofom, ali pa se dovoli učna svoboda (Unterrichts-Freiheit). Meseca decembra je izdal nadškof glasovito „inštrukcijo“ za župnike in dekane kot „šulinšpektorje.“ Naj prvo se prepové vsako vradno občevanje z novimi šolskimi vradi: v šolo se ima hoditi v imenu cerkve Božje in ondi skerbeti za keršansko izrejo, — sploh obnašati se kakor da bi ne bilo nikakoršnega „ortsschulrath-a.“ Na učitelje se mora paziti kakor doslej; šolsko premoženje se ne smé predati, razun če ga svetna oblast po sili vzame, takrat se pa ima pismeni protest spisati. Temu nasproti pa je minister Lamey ukazal, da omenjena inštrukcija nima nikakoršne veljavnosti, pogreša se ji namreč potrebni „placet“ (vladino dopušenje). Vsak učitelj ima ukaze duhovne oblasti, ako jih ni prejel iz rok svetne oblasti, berž „ortsschulrathu“ predložiti. Ondi pak, kjer ljudstvo ni volilo „ortsschulratha“, ga naj „bezirksvorsteher“ postavi. Kdor ne sprejme ponujene službe, se kaznuje s sedežem ali „platežem“ 25—50 gld. Liberalci pa niso premogli, po nekterih duhovnijah so kazenski denarji narasli do 2500 gl.

3. Razpor med strankami se je čem dalje širil, borba postajala hujši. S prošnjami in adresami katoličani nič niso opravili, zato poskusijo sedaj s tabori, družbami in

deputacijami (poslanstvi) do vel. vojvoda. Verni katoličani so se bili naveličali zahajati v kavarne, gostilnice itd., kjer se nahajajo le časniki, kateri vero in cerkev napadajo, sploh vernikom „zabavljajo.“ Kaj storé? Kar združevali so se enakomisleči ter osnovali posebne čitalnice, gostilnice, sploh vedriliša, ki so jih imenovali kazine. V njih se je skerbelo za kat. časnike, vedrila, besede itd. Teh kazin udje so sedaj napravljali tabore po raznih krajih. Zbralo se je včasih na stotine in tisočine katoličanov. Zvedeni govorniki so pojasnovali pomen šolske borbe. Na konci so se storili sklepi ali resolucije, podpisali protesti in volili odborniki, ki so morali sklepe naznaniti vel. vojvodu, da pozvé, kako kat. ljudstvo misli in da nikakor ni voljno v rog liberalcev trobiti. Takih taborov se je veliko napravilo. Nekega dne se je pred gradom vel. vojvoda v Karlsruhe sošlo 30 deputacij, ki so šteje 300 oseb. Pa vse zastonj. V vradnem listu se je namreč kmalu bralo pismo Lamey-evo, v katerem se take deputacije prepovedujejo, češ, da so napačna raba (missbrauch) prosivne pravice. Liberalci pa so vedno donášali svoje zahvalnice pred nadvojvoda in ga spodbujali, da naj zatare upor katoličanov zoper šolsko postavo. Liberalci so smeli počenjati, kar njim je bilo ljubo, psovati, taboriti, deklamirati in hujskati zoper duhovništvo. In da bi njihov vpliv pri ljudstvu berž zaterli, pošljejo tudi po Ronge-ta. Premnogokrat je kaka liberalna derhal po sili vderla, kjer so katoličani taborili, — začeli so prepir, česar se je vladini zastopnik ali komisar marljivo poslužil, in tabor razpusil. —

4. Povsod se je lahko zasledilo, da je bila vlada le kar enostranska, postala je bila sama parthei ali stranka. Na 23. sveč. 1865 so bili katoličani napovedali tabor v Mannheim-u. Na predvečer so napravili nekteri liberalci „volksversammlung“, kjer so posebno burgermeister, luteranski pastor, in judovski rabin serd in jezo brizgali na taborčane. Ni čudo tedaj temu, kar se je drugo jutro zgodilo. Šlo je 3000 katoličanov mirno skozi ulice po mestu. Nagloma jih napade od vseh strani sovražna derhal s kamenjem, palicami in groznim krikom. Serdit tepež se je začel. Nekterim so oblačila tergali, jih bili, po tlaku vlačili, celo na smert ranili, in ves tabor razpodili. Tistih, ki za javni mir skerbijo, ni bilo viditi. Še le ko napadeni katoličani k svojim cerkvam bežijo, najdejo ondi policaje in vojake pred durmi, da niso zamogli notri in razkačeni derhali uiti. Morali so tedaj bežati čez rinski most v bavarsko mesto Ludwigs-hafen. Vlada je k temu zelo molčala, razun da je ministerstvo tabore katoličanom prepovedovalo napravljati, ker bi vzrok dajali, da se javni mir kali. „Prenapete,“ kakor so kričali, in po duhovnikih zapeljane katoličane pa je mirilo v posebnem razglasu, v katerem je terdilo, da nova šolska postava nikakor ni veri in vesti nevarna. Kako puhlo in lažljivo da je bilo tako besedovanje, je potem kmalo Vikari v posebnem pastirskem listu dokazal.

5. Nato so katoličani svoj način boriti se za svoje pravice spreminjali. Začeli so se zbirati v društvih. Vstanovili so nove kat. časnike. Osnovali so poseben odbor za izdavanje in širjenje malih bukvic ali brošur, v katerih so laži in zvijače nasprotnikov pobijali in kat. resnico in pravico branili. Duhovniki so pogostoma imeli „freie konferenzen“ ter so sklenili, da se hočejo osebno, pa tudi s pomočjo posebnega volilnega odbora krepko vdeleževati pri volitvah za deželni zbor. Toda poslednja jim je za sedaj zelo spodletela. Liberalna stranka je obilno zmagala. Nekaj je temu gotovo tudi kriv volilni red. Mesta in tergi imajo primerno oziroma na število prebivalcev preveč poslancev. Verh tega pa so katoličani ondi v volilnih krogih, kakor na Koroškem

Slovenci Nemcem priverženi, med luterane potisnjeni. Novi deželni zbor je potem o vseh prošnjah in protestih katoličanov prestopil na dnevni red.

Prostost.

„Prostost,“ tako se glasi beseda, ktera se vije po zgodovini človeštva, zdaj podobna z zlatom oviti nitki, zdaj spet traku, s kervjo namočenemu. Vsak človek bi se rad oprostil, vsako ljudstvo išče prostosti, vsako stoletje si piše na zastavo glasilo prostost; in vendar se najdeta komaj dva človeka, ki bi imela enake misli o prostosti ali si po enakem načinu do prostosti pomagala. Ti zmedeni zapopadki (pojmi) so vzrok, zakaj ena in tista beseda donaša človeštvu blagor, ali pa nesrečo. Da bi se oprostili, se kavsajo in bojujejo ljudje med seboj, pa se storé tako še le sužnje drug drugemu. Ljudstvo podjarmlja ljudstvo, kajti sleherno se misli oprostiti s tem, ako potlači drugo, in mu vzame prostost. V imenu prostosti draži stranka stranko, v imenu prostosti davi in mori človek človeka. Tako se že od pamtliveka v imenu prostosti in zaradi prostosti bije boj vseh z vsemi. Kar je eno stoletje spoznalo za prostost, in po tem hlepelo, zaverže in zaznamova drugo ko trinoštvo. Tako bi se bil v nekdanjem poganstvu sleherni prišteval „prostim“, ki se dandanes zovejo oskrunovavci človeštva, in katerih delež bi bilo po vsi pravici moralo biti suženjstvo. V srednjem veku je bilo sploh tišanje po prostosti, sedaj pa imajo vse te prostosti za seganje v prostost človeštva, ko napačnost in nasilstvo. V poznejih stoletjih so verski prekucuhi kričali po prostosti ljudi motiti, ako se je pa prederznili kateri drugač razlagati Božjo besedo, je bil koj od njih obsojen in peljan na germado. V novejših časih se je hrepenelo po politični prostosti, kdor pa ni tako mislil in delal, kakor ti vekači prostosti, je moral svoje življenje skleniti na morivnem odru, in pod gilotino. Le prevečkrat je bilo tako, da je pregreha in krivica imela prostost, čednost in pravica je pa v okovih zdihovala.

Tako je tedaj ta prostost, ktero sleherni želi, le pričina in povod sovraštva. Da tedaj to zmes misel, pojmov in od tod izvirajočih predsodkov in zmotnjav nekoliko poravnamo in pojasnimo, premislimo nekoliko prostost, kakoršna je sama na sebi.

Prostost je zmožnost in pravica le to storiti, kar hočemo; je tedaj trojna: 1) hoteti in želeči le dobro, 2. hoteti in delati dobro in slabo, 3. hoteti in delati le hudo. — Perve prostosti popolnoma in v neskončni meri zmožen je le sam Bog, zato se imenuje „Božja prostost“; druga je lastna človeški natori, se tedaj imenuje človeška prostost; tretja pa je v natori hudobnega duha, in bi se imenovala satanova prostost. Človek je po svojem namenu poklican dobro hoteti in delati, ali po svoji natori pa ima nesrečno zmožnost hudo zahtevati; človek je bitje sestavljeno iz duše in telesa, duhovni živelj ga spodbada k dobremu, telesni pa k hudemu; po prosti volji je njemu volitev pušena med dobrim in hudim, kakor se že volja odloči za dobro ali za hudo, se približuje božji ali pa satanovi prostosti, in potem bo njegovo plačilo.

Kakor je s posameznim človekom, tako je tudi nekako z ljudstvi, narodi in vsim človeštvom. Ako se poganja človeštvo za dobro, ktero spozna po razodenju božjem in po svojem umu, tedaj ravna po božji prostosti; ako ga pa vodi nagon strasti in pregréh, ravna sicer še vedno s prosto lastno voljo, toda volja ta se vjema z voljo hudobnega duha, ter se bliža tako ljudstvo hudičevi prostosti. In kolik strahovit odgovor si nakopujejo n. pr. človeki, ki imajo ljudstvo na vajeti in ga zapeljujejo v lažljivo prostost, v greh in nesrečo tirajo.

Natora človekova pa je, kakor vsak dan skušamo, tako vstvarjena, da malokdaj le samo dobro ali pa samo slabo dela; zmeraj v vsem dobro delati, je treba imeti že dostojno stopinjo svetosti, ktera se ne dá pridobiti brez posebne milosti božje; zmeraj le hudo zverševati, se pa tudi zahteva takojšna spačenost, do ktere se človek redkokrat pogrezne.

V človeku je tedaj prosta volja za dobro ali za hudo, torej tudi vidimo, da obrača v življenji prostost sedaj na dobro sedaj na slabo, in od tod izvira vzrok, zakaj sam na sebi tako veličastni dar Božji rodi sedaj blagoslov, sedaj toliko prekletstvo in take nesreče.

Iz tega, kar smo do sedaj premislili, se razvidi, da vsak človek — dober kakor hudoben — si prizadeva dobiti prostost, da bi dosegel svoj priljubljeni namen. Enako posameznemu človeku, si tirja prostost tudi sleherna politična, verska, modroslovna itd. stranka, kajti z njo si hočejo svoje, če tudi dostikrat pristranske namembe doseči. To je tedaj vzrok, zakaj se o vsih časih, pri vsih strankah in rodovih enoglasno razlega krik in vik po prostosti.

Ali ker z dovoljenjem take vsestranske prostosti stranka podaja stranki orožje v roke, si tedaj navadno vsaka stranka le zase prilastuje prostost, in si prizadeva drugi strani odvzeti jo, od tod tedaj boj v imenu prostosti zoper prostost. Boj ta je tem večji, kajti bije se ali za dobro, ali pa za hudo. Ker je pa serce človeško prav nagnjeno k hudemu, in ker mesenost večkrat premaga v človeku, umni prevdarek se pa pogreša in človek ne pomisli na nasledke, torej se zopet tolikrat dogodi, da se obrača prostost rajši v hudo kakor pa v dobro. Eno hudo pa rodi drugo hudo, in navada hudega stori, da volja bolj in bolj v hudem oterpne, in posamezni ljudje kakor tudi cele ljudstva delajo potem to, kar je hudo, krivično, pregrešno, akoravno vedó, da so na krivi poti.

Ker je tedaj prostost, kakor se vidi iz rečenega, kljuka prepira, ker je vir vse čednosti, ali pa vsih pregréh, ker izvira iz nje blagoslov kakor tudi prekletstvo človeku: kaj je tedaj storiti, da ta prostost popelje ljudi do sreče, ne pa do nesreče? Da bi se prostost napačno ne rabila, so poskušali mnogotere državne sredstva in pomočke, hotli so s silo odverniti napačno rabo; toda vse te se niso skazale zadostne, in se tudi nikdar ne bojo — zlasti tudi za to ne, ker nobena vlada ni nezmojljiva. Edini, gotovi in zdatni pomoček je nauk in spolanje vere Njega, ki nam je „prinesel prostost, da postanemo otroci Božji.“ Le v tem, da si človeštvo prizadeva doseči božjo prostost, je branilo, da se ne spremeni človeška prostost v prostost satanovo. Te besede dopovedujejo vse, kar se dá povedati o ti reči po spricanji šesttisučletne zgodovine. (Po kath. Kztgi.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

V Gorici so bili undan od premil. nadškofa posvečeni ti-le čč. gg.: Val. Brezavšek, Štef. Faganelj, Joh. Jereb, Janez Lukežič, Mart. Pervanija, Fr. Sitar, Jož. Tončič, And. Urbančič, Jan. Flap, in redovniki sv. Frančiška: Sam. Kimovec, Vikt. Jerančič in Joah. Jereb; za diakone (svetne): Ant. Červ, Ant. Donda, Juri Peternel, Len. Sion.

Od Laškega. S serčnim veseljem je povsod sprejemalo verno katoliško ljudstvo svojega prevzv. škofa mil. g. Jakopa Maksimilijana, ki so od 10. do 23. sept. t. l. obiskovali vsako duhovnijo naj težavniše dekanije v škofiji, laške, ter zakrament sv. birmе delili. Poseben dokaz djanskega keršanstva so dali farani na Razboru nad Savo. Potrošili so bili na popraviljanje stare cerkve čez 4000 gld.; po inženirjih speljano delo pa ni bilo za rabo. Rušilo se je. Zato so verli Razborčani, oserčeni

po svojem duhovniku g. Bunčeku vse poderli, ter veličastno visok nov Božji hram postavili v gotiškem zlogu, da ni blizo tako veličastne, k pobožnosti spodbudujoče cerkve. Darovali je za to cerkev Nj. veličanstvo cesar Ferdinand I 600 gld. Slava! Ta od mil. škofa sedaj posvečena cerkev bo Razborčanov čast in veselje. Trud in težave ste prestali; lep spominek vaše sv. vere bo pa stoletja še budil k pobožnosti. To delo je izversten izgled vsim stavbarjem, postavljen od laškega zidarskega mojstra. — Posvetili so mil. škof tudi v (nekdanji kartuzijanski, sedaj) farni, prijazno ponovljeni cerkvi sv. Mavricija v Jurkloštru nov altar,*) lepo delo celjskega podobarja g. Ognj. Oblaka. (Darovali so Nj. veličanstvo cesar Ferdinand I k temu ponovljenju 400 gld., g. Ed. Heider v Terstu 100 gl. in g. dekan Martin Ivanec čez 100 gl.) Slava! Hvala! M. V.

Pisma z Dunaja.)** (Pisanje čudovito ozdravljene gospe Marije Gilson, omožene Jalchay, do nekega očeta redemptorista v Belgii, ki je v Petigni misijon imel in je bil to gospo v boleznih obiskal.) V večjo slavo Božjo vam bom prečudno ozdravljenje popisala, ktero je dolelil Bog meni nevredni stvari. Znano vam je, da že 12 let neizrečene bolečine terpim. Ko ste v Petigni misijon imeli, ste se tega prepričali. Strašne bolečine v herbtiši, kerč v želodcu, terganje okoli serca, grozne otekline okoli želodca, vedno bljuvanje, ktero me je dostikrat žugalo zadušiti, tolikratno metanje kervi, so bile moje nepopisljive muke. Verh tega nisem že tri leta in pol imela spanja, jedla pa nisem družega kot kaj mlečnega, pa tudi to mi je dostikrat v želodcu pečenje delalo. Že nekako štiri leta mi zdravnik ni hotel nič zdravit zapisovati, le včasih je reveval kak pomoček zoper spečenine v herbtiši. Vsi smo terdno mislili, da bom to zimo umerla.

Na večer 13. prosenca, bil je petek, okoli pol šestih sem bila sama v sobi. Luči na večer nisem imela, če ravno so mi jo sicer vselej prinesli, ko se je jelo mrčiti. Ravno sem bila odmolila križev pot, kterege sem opravljala pred križem, ki je bil v ta namen blagoslovljen, kar se neprevidoma prikaže nad mojo posteljo žareče sijanje kakor venec. Tako dobro mi je bilo med tem, da mi ni mogoče popisati, dokler je sijanje žarelo; zdelo se mi je, kakor da nisem več na tem svetu. Svitloba zgine, in skoraj tisti trenutek stopi v sobo moja najboljši prijateljica Cila Villame, ktero gotovo poznate. Že od davno nji razodevam vse svoje britkosti in terpljenje. Šla je bila v cerkev večerno molitev opraviti, ko pa pride tje, ni mogla moliti. Nepremagljive želje so se je lotile, da bi mene vidila. Nekaj minut sedi v temoti zraven moje postelje deržeča me za roko. Kar gospodičino Villame svitel žark popolnoma obdaja, in na njenih nogah odsija, česar pa ona ni vidila, kakor sem pozneje zvedila. Jaz pa ji nisem nič tega pravila, ker sem se bala, da bi se ne ostrašila.

Ker me je pa gnalo sami biti, jo pošljem po luč. Pervikrat v svojem življenju je pozabila, kar sem jo prosila, odšla je. Kmali na to pride moj sinček, ter mi prinese kake žljice neke polivke. Tudi njega poprosim za luč. Ali kako je to? On, ki je moje želje vselej natanko spolnoval, je šel doli, sedel k mizi, in ni mi prinesel luči. Komaj je odšel iz sobe, se mi prikaže neprevidoma svetla bliščeča gospa. Žareča svetloba

jo je obdajala od glave do nog, njeno obličje sem popolnoma razločila. Bila je velika in imela je bled, in nekoliko podolgoličen obraz. Z nebeško pohlevnim očesom me je pogledala. Oblečena je bila v belo oblačilo, ves prednji del se je vidil in bil je obsut z zvezdami. Ogernjena je bila z belim plajšem, ki se je na vratu zapenjal; bil je brez zvezd. Obleka in plajš sta bila iz blaga, ki se ne dá popisati. Na glavi je imela pokrivalce, enako unemu v Saletti, vendar nižji. Na sprednji strani je bila ognjena ploša, iz nje so žarili štirje svitli žarki v podobi križa. Roke je na persih imela znasad. Gospa se mi je dala spoznati, bila je prečista Devica Marija. Trikratno je bilo njeno govorjenje z menoj. O ločenju mi še z milim glasom reče: „Zdaj si ozdravljena... Vstani, stopi doli... Pojdi svojim povedati... Ti si zdrava...!“ Te zadnje besede je s tako milim in sočutljivim glasom izrekla, da me še sedaj z radostjo napolnujejo, kedar koli se jih spomnim. Čudovita prikazen zgine, ljubezni do Marije pa, ktero sem takrat čutila, ni popisati. Zdi se mi, da bi bilo nemogoče tudi le eno samo uro v takem stanu živeti, da bi človek poprej ljubezni ne umerl. Na to sem vstala vsa zdrava in močna — jaz, ki nisem 12 let postelje zapustila. Gredé po stopnicah, ktere derže iz moje sobe v kuhinjo, mi pride nekaj na misel. Rekla sem sama pri sebi: Ali presveta Devica me je zagotovila, da sem ozdravljena, kaj pa moj želodec? Položim roko nanj, in res oteklina je bila zginila. Vsa sem stermela nad tim.

Poseben primerljaj od Boga je bil, da so prišli ravno ta čas k nam č. g. fajmošter s Petigni-a. Bila je ravno šest ura, ko stopim v kuhinjo, kamor so se bili sošli g. fajmošter in moja družina. Ah, kako so se začudili, ko mene tukaj vidijo, še bolj pa, ker jim povem, da sem zdrava, da pojdem jutri k sveti maši in k spovedi. Mislili so, da se mi meša. Pa bila sem zdrava in vse znamenja boleznih so bile zginile. Krepkejši sem bila, kot pred trideset leti. Če sem popred le četert ure s kom govorila, mi je napravilo to že nekako mrazenje po udih, zdaj pa me je okoli 200 ljudi obiskalo, in ni me to čisto nič vtrudilo. Tudi zdravnik je poterdil, da sem popolnoma zdrava. Sedaj nisem pa samo ozdravljena, ampak imam tudi gotovost, da ne bom nikdar v ktero svojih prejšnjih bolezni padla. Vsaki dan sem pri sv. maši. Če pred misijonskim križem klečim, sem kar vsa presunjena. Moji grehi se mi kažejo v vsi svoji ostudnosti, tisučkrat večji, kakor sem si jih popred mislila. Moje zaupanje v Boga je veliko, pa vendar si komaj upam oči vzdigniti k podobi križanega. Sama sebe več ne poznam, telo je sicer tisto, ali duša je vsa drugač; nepopisljiv mir čutim v sebi.

Kaj čem zdaj početi, častiti gospod? Moje serce gori ljubezni, vse svoje življenje želim Bogu in Mariji darovati; rada bi jima vse serca pridobila. Kaj mi je storiti? O kako mi je treba dobrega sveta, od kakega razsvetljenega učenika itd.

Ta čudež je pridobil misijonu v Petigni veliko slavo. Še nikdar niso ljudje tako tišali v cerkev; veliko molijo pred misijonskim križem. Vsa dežela govori o tem ozdravljenju. Osramotuje pa neverstvo ta resnica, da to ozdravljenje se je zgodilo brez obnovenja bolezni (krize), brez prebolenja, brez vse zdravilne pomoči.

Ozdravljena k sklepu serčno priporoča čast. redovniku v molitev svojega moža, kterege je čudovito ozdravljenje njegove žene vsega presunilo.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Španjolsko in nešpanjolsko.) Frajmavrarstvo svoj voz naprej vleče in vse kaže, da se tudi za cerkev še večji poskušnje bližajo. Velikrat že je bil

*) V Danici 5. junija t. l. pohvaljeni ljubljanski pasár g. Karol Bitenc, v strelških ulicah števil. 82, je za ta novi altar 6 lepih svečnikov prav po ceni in berž berž bil naredil in še drugih reči preprijazno preskerbel. Kdor takega kaj ali družega iz Ljubljane potrebuje, ta postrežljivi gospod vse prav prijazno in hitro oskerbi.

**) Kakor več drugih reči, tako so bile tudi te pisma zaostale, ki smo jih prejeli iz posebno spoštovane roke in naj se zdaj nadaljavajo.

šum, da je na Španjskem kdo si vé kak punt; zdaj pa je resnica, dasiravno najberže nevarnost ni tolika, kakor želé mnogi, ki za „liberalne“ slovó, so pa v resnici „liberaluhi“. Napoleon, ki se je menil skleniti s Španijo, je s tem rogovilstvom gotovo kaznovan za svoje poprejšnje djanja. Sum leti, da Prusija in Italija punt na Španjskem podžigate. Ako bi v Španiji rogovilstvo zmagalo, bi padla menda poslednja določno katoliška vlada in veselje sovražnikov katoliške cerkve ne bo majhno. Sej se je vidilo, koliko veselje so vselej zagнали, kadar koli je vris vstal, da je punt na Španjskem. Mislili bodo res mnogi, da s tem njih reč zmaguje, pa tudi oni bi bili prej ali malo majčkeno pozneje med žertvami, ki jih rogovilstvo tirja, kajti punt svoje lastne otroke je. K sreči po novih naznanilih španjska vlada zmaguje.

Kakor pa španjolski punt Napoleonu roke zavezuje, tako jih Prusiji rešuje za njene velikonemške namene. Čisto gotovo in obdelano je torej, da španjski punt je nesreča za Avstrijo, in tisti, ki se veselé nesreče v Španiji, so nasprotniki Avstrije, ali hoté ali nehoté. Kako v tem oziru ravno tudi ponemčevavci slovanskih narodov delajo zoper Avstrijo in Prusijo, ali pa Velikonemčii v roko, je očitna reč.

(Nova „landplage“ na Kranjskem.) Pred kratkim je naznanil neki ljubljansk časnik novo „landplage“, ktere pa do zdaj dežela še ni čutila, namreč jezuitovske misijone po Kranjskem. Da-te je imenitne iznajdbe!.. Po pravici pa se smé imenovati nova „landplage“ — „Laib. Tagblatt“, kteri, komaj da je ko pritlikovec — menda iz blata izlezal, prav pridno z blatom ometuje, je narodu sveto in drago, cerkvene pravice in narodnost.

Kako so mu pravice katoliške cerkve tern v peti, očitno kaže, ko se nasproti stavi cerkveni oblasti in cerkveni postavi. Ne le da vdriha po mladi duhovščini, ki je zvesta veri in narodu; ne le da maha po cerkvenih redovih, ki jih napada kakor sovražnik močne terdnjave, lotuje se tudi viši oblasti, katoliških škofov, „ktere je postavil sv. Duh vladati sveto cerkev, ker se za cerkvene pravice potegujejo; prederzno vzdiguje glas zoper naj viši cerkveno oblast, sv. Očeta, kteremu so zročeni ključí nebeškega kraljestva na zemlji. Revež, pozabil je ali se pa naučil ni, da se vera in cerkev ne dá ločiti, — pozabil Kristusove besede: „Kdor vas posluša, mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ Ali pa mar misli, da je namesto sv. Cerkve zdaj on sam nezmotljiv postal, in da je edino zveličaven njegov „liberalizem“, ne pa več katoliška cerkev?

Da se ceni za modrejega kot katoliško cerkev, očitno kaže, ko tako visoko ceni civilni zakon, ktereга katoliška cerkev obsojuje kot konkubinat. Pa sej ni čudo, ko še ne vé, kaj je dogma ali verska resnica.

Kmaló mu je katoliška cerkev svobodi sovražna, in ne vé, da je cerkev večim svobodo zadobila, kakor vsi njeni nasprotniki. — Kmaló mu je spet preveč cerkvenih praznikov; ni mu pa zguba časa, ako se drugi cele noči po glediših in plesiših kratkočasijo. Kmaló se loti cerkvenih ali cerkvi pravičnih časnikov, „Danice, Volksfreunda, Vaterlanda“, celo „hist. pol. Blätter“, in sploh vsi so mu zoperni viditi, ki ne diše po česnu.

Ali ni to „landplage“, ki tako gloda naj dražji cvetlico, kat. cerkev?

Ravno tako je pa „Tagblatt“ nasproti narodu in njegovim pravicam, ter vse sile in žilje napenja, da bi se narod ne omikal na podlagi domačega jezika v šolah, da bi ne dobil naravnih pravic po vradnijah. Zato vsaka številka napada z zarobljenimi frazami može, ki za narod stojé in delajo. Naprave v slovenskem duhu, šole, čitalnice, tabori, zbori ga neizrečeno bódejo; —

nemčevanje — to je sladko njegovo življenje. Zato tudi černi domače jezuite, in ljubši bi mu bili tuji judje v deželi. Svoje vohunčke pošilja na ptuje kraje, še v cerkve, in skerbno pobira po mestu in po deželi blato, da bi ga Ljubljana in Sava koj v černo morje ne odnesle. Kaj se ti zdi, ljubi bralec, ali ni to „landplage“? Č.

Govor profesorja dr. Eisenhoferja na Pariskem zastran ondi namenjenega cerkvenega preganjanja. Rekel je: „Ko se je imel na Francoskem punt pripraviti in zveršiti, so najpervo napadli vero in duhovstvo. Kar koli je premoglo sovraštvo, zasramovanje in obrekovanje, vse se je storilo, da bi vero in duhovstvo v zaničevanje in sovraštvo spravili ter podkopali njun vpliv ali moč. Ko se je pa to godilo, se nihče ni ganil, temuč smejali so se vradniki, ministri in kralj. Kadar so bili z duhovni dokončali ter se je menilo, da so že dosti oguljeni spoštovanja in vpliva, potem so se spravili na vradnike in so jim ravno tako delali, kakor duhovnom. Vse sovražljivosti so nanje brizgali. Tu so se smejali zopet ministri in kralj. Ni terpelo dolgo in prišli so na versto ministri; sedaj se je smejal še kralj. Ko je pa kraljeva glava padla pod rabelnovim železom, takrat se nobeden ni več smejal. Francosko se je bilo spremenilo v kervavo morje in napolnovano je bilo z grozo in strahom; sedaj so bile zgolj solze in kri. Revni kmetje so pobijali meščane, — meščani so ropali, grabili in morili po kmetih. Nočemo se temu strahu vdati, da bi se še le pod rabeljskim odrom mir delal, kakor na Francoskem, ali zgodovina priča, da to je pot k tem rečem; z „duhovni“ *) se začne, ali z vse drugimi ljudmi se dokonča. Še nikoli ni ne kakemu narodu ne kaki vladi blagra obrodilo, ako je prišlo do preprirov s cerkvijo. Zakaj taki prepri se le s tem spočnejo, ako postave pridejo v nasprotje z vestjo in z načeli keršanstva.“ (Gemztg.)

Novo berilo iz vsih vetrov. V Königsbergu je dveletni otrok bogatega moža padel z okna družega nastropja, spodej je stala uboga perica in ga je z rokama in predpertičem vjela. Bogatin je bil tako ginjen zavoljo otetega otroka, da je kar v žep segel in perici podaril — 10 grošev... O velikoserčnost! — V Ameriki po nekterih krajih delajo nasilstva Indijani in zamurci; v nekem kraju so Indijani 16 Mehikanov umorili, izkožili in njih trupla sežgali. Oborožene zamurske derhali imajo Savansko okrajino v strahu, nikjer ni varnosti, ropi in tolovajstva se zmiraj slišijo. V Luivilu so beli zamurca, razdraženi zavoljo strašno ostudne pregrehe, kar neutegoma obesili. Še več taci strahót se bere v časnikih. — Prišel je prav čas lažnjivih preprirov. V duhovskih in politiskih rečéh tako pišejo, da komaj razsodi, kje je resnica, kdor ni dobro podučen; le samo iz njih del se razločijo goljufi, kakor je Kristus rekel: „Iz njih sadú jih bote spoznali. Tisti Forstner, ki po Dunaju in drugod ljudi moti, je mlad veretoglavce, ki je lansko leto v špitalski cerkvi v Mödlingu pri Dunaju v roketu pridigal in s ciborijem blagoslov dajal, akoravno ni bil ne mašnik ne klerik, — se vé, da zoper voljo pravega duhovnega pastirja. Iz njegovega pisma, ki ga je potem fajmoštru pisal, se razodeva zmešana glava. Podpisal se je: „Euer Hochwürden minister Diener in Christo Baron (???) Eugen v. Forstner-Lilienheim (!!!) Conf. Ang.“ (Prašaje in klicaje je pristavila Wien.-Kztg.) Nova dóba sama sebe slabo čisla, ako takim zmešanir glavam dopusti ljudstvo motiti. — V poljskem deželnem zboru je undan Borkovski govoril o lažnjivi prostosti in rekel, „da paraba (zloraba) prostosti za prostost železje kuje.“ — Dunajska „Presse“ — starka je undan goreče priporočala naši vladi tako

*) Nočemo rabiti ostudne psovke, s ktero le nesramneži skrunijo duhovski stan, še bolj pa sami sebe.

zmérjano Italijo v zgled. Ta Italija, ki je v vsih rečeh kakor razderta slamnata streha, tudi v šolstvu ima prekras(t)ne reči skazati. Izmed 2855 učencev, ki so se letos za zrelost (matur) oglašili, jih 2399 ni nič opravilo... Eden ministerskih listov naznanja, da pozna profesorjev italijanske literature, ki ne pišejo nobene lista, v katerem bi ne bilo 25 pomót... O prelepi šolski sad po odrinjenji cerkve, pregnanih redovnikih, poropnem cerkvenem premoženji!! Iz tega vsak lahko vidi, kam tirajo človeštvo sovražniki cerkve in duhovstva: v divjaštvo, — v barbarstvo, — v globočino vsake nesreče. — Na Angleškem je v katoliško cerkev prestopil markiz de Bute, ki ima po 7,500.000 frankov dohodkov na leto. To tehtno stopinjo je storil ravno v dan, ko je bil za polnoletnega spoznan. To je pač lepo godovanje! Mladeneč je skazal s tem, da ima tudi polnoletno pamet, pa da po ti pameti on iše več in stanovitiši sreče, kakor pa so milijoni denara. — Iz Pariza se naznanjuje to-lo: V šolah „Turgot“ in „College Chaptal“ so bile letos razpisane darila za 36 nalog. Izmed teh 36 mest je bilo 35 pri-sojenih učencem keršanskim „šolskim bratov.“ To je v resnici naj lepši dokaz, kako šola naprédva v rokah katoliške cerkve. — Za avstrijskega poročnika v Rimu je izvoljen grof Trautmannsdorf. — Na dunajskem vseučilišu je odstavljn bogoslovski profesor P. Pellegrinotti, ker se je iz vestnih vzrokov branil priseči na temeljne državne postave. —

Iz Ljubljane. Po več deželni zborih se je te dni obravnaval vladni predlog o šolskim nadzorstvu. Res, tehtna tvarina! Po temeljnih postavah si vlada prilastuje naj višji nadzorstvo nad odrejo mladine. Zavoljo tega se v več zborih duhovstvo zadevnih obravnava še vdeležilo ni. V Pragi n. pr. je opat Zeidler pred začetkom te obravnave pojasnil, da se te obravnave duhovstvo ne bo vdeležilo in ne pri nji glasovalo, ker osnova te postave večstransko žali koristi katoliške cerkve. V ljubljanskem zboru je bila 30. kim. obravnava o šolskem nadzorstvu; začela se je po 10 dopoldne in terpela je skorej do petih popoldne. Tukaj so se duhovni izmed poslanstva obravnave zato vdeležili, ker so bili te misli, da tukaj je več sadu upati za cerkev, ako se vdeležijo. O obravnavi nam je danes moč le kaj malega naznati. Dotični odbor za šolske reči je vladini predlog v marsikterih rečeh spremenil tako, kakor posebne zadeve in deželne okolišine velevaljo, in sicer spremenil v prid naroda in cerkve. Poročevalec je bil vselej na boj in odboj dobro oboroženi dr. Toman. Po odborovi osnovi prideta v krajni, okrajni in deželni šolski svet po dva duhovna; snide naj se svet le na 3 mesce enkrat, v krajnem naj bo en sam šolski oglednik; predsednik naj se vóli tudi za kantonski svet; deželni predsednik naj nima pravice za poterditev ali zaverženje volitev, ker to bi bilo zoper samoupravnost; v enem kantonu bodi le en sam oglednik; škofijstev naj nasvetva vladi dva duhovna za deželni šolski svet itd.

V naslednjih splošnih in posebnih razgovorih je tako imenovana „nemško-liberalna“ stran prav jasno pokazala, kako bi ona s cerkvijo delala, ko bi večino imela. Eden izmed njih je po „tagblatovsko“ po vsih kotih, celo po starodavnih časih stikal, kje bi našel kaj blata, da bi ga vergel na duhovstvo in tatan bolj odbijal od šolskega vpliva, rekel je vmes: „wir haben keinen Grund auf die Geistlichkeit Vertrauen zu setzen;“ pa se je vender zopet med posmehom cele zbornice pohvalil, „da ima veliko prijatlov med duhovstvom (??).“ Moško pa so se poganjali za cerkveno in domačo reč gg. dr. Toman,

Sveteč, Kosta. Ker bomo prihodnjič več o tem govorili, naj pristavimo le samo še to, da vse odbijanje nasprotné stranke ni nič izdalo: cela osnova je tako sprejeta, kakor jo je deželni odbor nasvetoval.

— Č. g. Toma Zupan je za pravega gimnazij-skega kateheta v Kranju postavljen. — Z ljubljanske gimnazije je odšel g. prof. A. Weichselmann na občinsko rečno gimnazijo v oger. Hradišt pod Velehradom za ravnatelja, in g. dr. J. Rumpf na Dunaj za profesorja v Terezijaniše. Pervi je služil v Ljubljani že od l. 1856. Bil je prav postrežljiv, za npravno vedenje svojih učencev posebno skerblijv, in ker se v šoli v druge reči ni vtikal, so ga sploh spoštovali, in ostane svojim mnogim učencem po Kranjskem v dobrem spominu. Kedar je bil tudi zavoljo njega ranjki gymn. ravnatelj g. J. Nečásek pri ministru Thunu, je bilo njegovo prvo vprašanje: kako se vjemata na ljubljanski gimnaziji učitelja zgodovine pa veroznanstva? Jako pomenljivo vprašanje iz ust veleostojnega ministra. — Na mesto poslednjega je prišel začasno gosp. vitez A. Rylski iz Levova, doslej namestni učitelj na dunajski terezijanski akademiji, za matematiko in fiziko. Obé službi ste neki razpisane, in nadjamo se, da dobimo na te mesti verla domačinska učitelja v povzdigo prave duhovne olike slovenski mladini.

Bogoslovne šole se pričnó 13. t. mesca, 12. je oglašovanje.

Ljubljanski mestni zbor je razpušen in začasno vodstvo je izročeno prvemu svetovalcu gospodu Jan. Gutmanu.

Ena naj imenitniših dogodb je ta, da so sv. Oče papež Pij IX povabilo na vesoljni cerkveni zbor poslali tudi od katoliške cerkve ločenim škofom. Znati je, da so dober čas zadeli, ker po Bulgarii se godé precej obilne povračanja v katoliško cerkev, in Rusija sama je jela neko skorej znamenito naklonjenost do Rima razodevati. Zvesto naj moli bratovšina sv. Cirila in Metoda za spreobrnjenje naših ločenih premilih bratov: ako Bog dá, se utegne kaj velikanskega in preveselega v tem oziru zgoditi ali pa saj pričeti na vesoljnem cerkvenem zboru 1869. Velikemu Piju IX Bog gotovo ne dopuša zastonj tolikega terpljenja, in brez madeža Spočeta, ktere čast je on povzdignil, bode tudi kači ločitve ali shizme glavo sterla.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Čast. g. Jož. Hočevanju, semeniškemu podvodju, je podeljena fara na Igu; na njegovo mesto pride čast. g. dr. Jan. Kulavice. Čast. g. Jož. Preša, duh. pom. v Prečini, pride v Trebno; č. g. Jož. Jaklič z Loškega potoka v Prečino.

V goriški nadškofii. Prestavljeni ali na novo postavljeni so ti-le čč. gg. duhovni: V Kostanjevico Jak. Visintini, korni vikar pri Veliki cerkvi v Gorici; v Fleano gosp. Mart. Zucchiatti, dosedanji vikar v Koblji glavi; v Ponikve za vikarja And. Žnidarčič, duh. pom. v Kobaridu; na njegovo mesto novomašnik Sim. Gregorčič; novom. Jan. Filipič gre v Divin; duh. pom. devinski And. Rejic za vikarja v št. Tomaž.

Darovi za postavljenje podobe čistega spočeta pri sv. Jakopi v Ljubljani.

M. Sk. — O beata Virgo Maria, Tu veniae vena, Tu gratiae mater, Tu spes mundi, exaudi filios tuos clamantes ad te! — 2 gl.

Sancta Mater, istud agas:

Crucifixi fige plagas

Cordi meo valide! J. 2 gl.